

Ansvarig handläggare
Johan Bladh, 0761-47 88 30
johan.bladh@energiforetagen.se

Energiföretagens svar på remiss av förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft, Dnr 99-2019

Energiföretagen Sverige ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Energibranschen investerar omkring 30–35 miljarder kronor årligen. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta trygga energileveranserna till hushåll, företag och samhälle – varje sekund, året om – samtidigt som vi driver på den förändring som möjliggör framtidens energisystem. Vårt mål är att; utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Nationella planen måste ge tydlig styrning

Regeringen måste beredas möjlighet att i sitt beslut om nationell plan vara tydlig med var avvägningen mellan samhällsnyttig produktions- och reglerförmåga respektive behovet av miljöåtgärder i vattenkraften ligger. Det är en nationell, politisk prioritering. Ramdirektivet sätter inga hinder för att kvantifiera maximal acceptabel påverkan på vattenkraften till 1,5 TWh och ingen väsentlig påverkan på reglerförmågan.

Direktivets mekanismer för att kunna göra samhällsavgöringar i vattenkraften är utpekande av kraftigt modifierade vatten, samt användning av undantag och lägre ställda krav. Dessa möjligheter behöver utnyttjas mycket mer än idag för att landa i avvägningar som ligger i linje med Energiöverenskommelsen.

Riktvärdet på maximalt 1,5 TWh har urvattnats och risk finns för att åtgärder som påverkar balanseringsförmåga inte ingår.

Förslaget till nationell plan för omprövning av vattenkraften förväntas ange ”en nationell helhetssyn i fråga om att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel”.

Energiföretagen anser att planen inte når upp till den förväntan och vårt motiv till detta är att riktvärdet (tidigare uttryckt som ett begränsande planeringsmål) på maximalt 1,5 TWh produktionsförlust till följd av miljöåtgärder har urvattnats. Max 1,5 TWh produktionsförlust ligger till grund för branschens frivilliga fondlösning och har varit genomgående den energivolym som det refererats till i vattenkraftdialogen, energiöverenskommelsen och i förarbetena till ny lagstiftning mm. Styrkan med ett begränsande planeringsmål (som i och för sig kan förändras

vid ändrade förutsättningar eller prioriteringar) är att det driver mot att miljöåtgärder med störst miljönytta till lägst kostnad prioriteras.

Planen innehåller genomgående för svaga ordalydelser kring hur detta riktvärde ska betraktas, till exempel att riktvärdet "bör", "främja", "göra det möjligt", "vara vägledning". "Riktvärdet anger ingen gräns för vilka miljövillkor som kan föreskrivas". "Riktvärdet kan påverkas av krav enligt EU:s art- och habitatdirektiv samt Natura 2000-lagstiftningen."

Det är en tveksam slutsats att "betydande påverkan" kan ändras om det behövs åtgärder motiverade av annan lagstiftning. Betydande påverkan på elsystemet bedöms utifrån förutsättningarna för elsystemet (produktionsmix, utlandsförbindelser, teknisk utveckling, förbrukningsanpassning etc.) - oavsett vilket lagrum som motiverar påverkan från miljöåtgärder. Det krävs en samlad prioritering av åtgärder motiverade av ramdirektivet, Natura 2000 samt Art- och habitatdirektivet för att undvika en "betydande påverkan" på elsystemet.

Det kan vidare finnas åtgärder som inte kan inräknas som energiförlust, men som ger betydande påverkan på vattenkraftens balanseringsförmåga. Energiförlust uppstår bara om vatten spills. Balanseringsförmågan påverkas av åtgärder som flyttar produktion i tiden – från högbehovstimmar till lågbehovstimmar. Ett färdigt riktvärde för vad som kan anses vara betydande påverkan på vattenkraftens balanseringsförmåga saknas. Energiföretagen har under arbetet med planen lämnat förslag på hur balanseringsförmåga kan kvantifieras. Avsaknad av mått får inte leda till att åtgärder genomdrivs utan hänsyn till att det kan få betydande konsekvenser för samhället. Idag finns inget överskott av balanseringsförmåga. Behovet kan dock variera både mellan år och inom året.

Intressekonflikten mellan Natura 2000 och vattenkraft underskattas

Vi vill särskilt uppmärksamma att vi anser att planen grovt underskattar intressekonflikten mellan bevarandemål i Natura 2000-områden och vattenkraft.

Avsnittet 5.2 Vattenkraft och Natura 2000 innehåller förvisso en uppräkningslista av potentiella konflikter som innehåller betydande energi- och effektvärden. Trots det är den missvisande och en underskattning. Uppräkningslistan saknar den påverkan som uppstår i hela avrinningsområdet om man inskränker möjligheten till att reglera vattenstånd och vattenflöden. Det gäller även om anläggningen i sig ligger hundratals kilometer från N2000-området. T.ex. är inte de nyligen remitterade bevarandeplanerna för N2000-områden i Ljusnan, Långan, Hårkan, Rörströmsälven och Ljungan förenliga med ca 2000 GWh årsregleringskapacitet i magasin belägna uppströms N2000-områdena och som skapar nytta i ett 50-tal reglerbidrags klass 1 - kraftverk ända ut till havet.

Det bör även framgå vilka undantags- och dispensmöjligheter som finns. Det behövs en genomlysning av grunderna för utpekande av Natura 2000-områden samt en beskrivning av bevarandeplanernas rättsliga status då de fastställs ensidigt av länsstyrelserna och inte kan överklagas.

Regeringen får inte invaggas i tron att Natura 2000-hänsyn, så som den drivs av länsstyrelserna i dag, i huvudsak kan inrymmas under riktvärdet 1,5 TWh och utan väsentlig påverkan på balanseringsförmågan. Utan en ordentlig genomlysning och prioritering av denna intressekonflikt har regeringen ingen kontroll och ingen nationell helhetssyn. Möjligheten att göra en samlad samhällelig avvägning som omfattar både de nationella miljömålen, ramdirektivets krav och Natura-2000-hänsyn skulle förbättras om ansvaret för vattenanknutna Natura 2000-områden lades hos HaV, istället för som idag Naturvårdsverket.

Processen inför prövningarna innehåller flera kritiska moment som behöver beskrivas bättre.

Hela planen hänger på fungerande och effektiv regional samverkan. Det finns ett antal obesvarade frågor om vem som betalar, deltar, är huvudman, sammankallar, minimikrav på underlagsdata, innehåll i slutrapport, metoder för att hantera skilda uppfattningar mm. Uppföljningen av nationella planen är en central del av denna process. De tre myndigheterna behöver, tillsammans med berörda parter, ta fram en process för hur denna samverkan ska genomföras. Erfarenheter från de genomförda pilotprojekten samt pågående samverkansprojekt inom Vattenkraften miljöfond bör beaktas.

Avsnittet om tidplan förbiser en avgörande punkt, vilken är att Vattenmyndigheterna löpande och i god tid före prövning måste se över klassning och normsättning så att den sker i linje med prop. 2017/18:243 "De möjligheter att ställa mindre långtgående krav som följer av EU-rätten till förmån för samhällsnyttiga verksamheter ska utnyttjas fullt ut vid till exempel meddelande av miljö kvalitetsnormer och andra föreskrifter samt vid beslut om klassning av vattenförekomster" och baseras på relevant data. Hur detta ska ske är idag oklart. Bristen på data är stor och klassning och normsättning följer Vattenförvaltningens sex-års-cykler. Energiföretagen ser en risk att de komplexa avvägningarna tvingas avgöras i domstol ev. efter hänskjutning till regeringen och inte i de bredare samverkansfora som rapporten beskriver.

Energiföretagen vill avslutningsvis framhålla att samverkansprocessen ledd av HaV, SvK och STEM under framtagandet av nationell plan varit bra. Energiföretagen deltar fortsatt gärna med kompetens och resurser i detta komplexa arbete.

Våra synpunkter är för övrigt nedtecknade i den anvisade excelmallen, vilken bifogas.

Pernilla Winnhed (Jun 26, 2019)

Pernilla Winnhed
VD
Energiföretagen Sverige

Johan Bladh (Jun 26, 2019)

Johan Bladh
Vattenkraftansvarig
Energiföretagen Sverige

2019-06-26 - Missiv Remissvar - Nationell plan - Dnr 99-2019 - Energiföretagen Sverige

Final Audit Report

2019-06-26

Created:	2019-06-26
By:	Johan Bladh (johan.bladh@energiforetagen.se)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAAVci1T_BrVtv-sZYQKkg7jkUSNQtrya_-

"2019-06-26 - Missiv Remissvar - Nationell plan - Dnr 99-2019 - Energiföretagen Sverige" History

- Document created by Johan Bladh (johan.bladh@energiforetagen.se)
2019-06-26 - 2:53:00 PM GMT- IP address: 95.195.199.15
- Document e-signed by Johan Bladh (johan.bladh@energiforetagen.se)
Signature Date: 2019-06-26 - 3:00:22 PM GMT - Time Source: server- IP address: 95.195.199.15
- Document emailed to Pernilla Winnhed (pernilla.winnhed@energiforetagen.se) for signature
2019-06-26 - 3:00:24 PM GMT
- Email viewed by Pernilla Winnhed (pernilla.winnhed@energiforetagen.se)
2019-06-26 - 3:27:51 PM GMT- IP address: 90.228.220.99
- Document e-signed by Pernilla Winnhed (pernilla.winnhed@energiforetagen.se)
Signature Date: 2019-06-26 - 3:44:18 PM GMT - Time Source: server- IP address: 90.228.220.99
- Signed document emailed to Johan Bladh (johan.bladh@energiforetagen.se) and Pernilla Winnhed (pernilla.winnhed@energiforetagen.se)
2019-06-26 - 3:44:18 PM GMT